

Dördüncü Nota'yı izah eder misiniz?

"DÖRDÜNCÜ NOTA"

"Bil ki, ekseriyetle Fâtır-ı Hakîmin âdetidir: Ehemmiyetli ve kıymettar şeyleri aynıyla iade ediyor. Yani, ekser eşyanın misliyle tazelenmesi, mevsimlerin tebeddülünde, asırların değişmesinde o kıymettar, ehemmiyetli şeyleri aynıyla iade ediyor. Yevmî ve senevî ve asrî haşirlerin umumunda, şu kaide-i âdetullah ekseriyetle muttarid görünüyor."(1)

Allah, kainatta değişmez bir kanunu olarak, önemli ve kıymetli şeyleri aynı ile yeniden diriltip iade ediyor. Genellikle eşyanın büyük kısmı misliyet, yani benzer olarak yaratılırken, önemli ve kıymetli şeyler benzer değil, aynı ve tıpkısı ile yeniden iade edilip yaratılıyor. Bu kıymetli ve önemli şeyler ekseri olarak mevcudatın asıl unsurları ve asıl kaideleridir.

Mesela; buğday türünün ruhu hükmünde olan kanunu aynı ile devam ederken, buğday taneleri misliyet, yani benzer olarak devam ediyor. Her türün ruhu hükmünde olan bir kanunu vardır ki; bunlar öneminden dolayı aynı ile devamlıdır.

"İşte bu sabit kaideye binaen deriz: Madem, fününun ittifakıyla ve ulûmun şهادetiyle, hilkat şeceresinin en mükemmel meyvesi insandır. Ve mahlûkat içinde en ehemmiyetli insandır. Ve mevcudat içinde en kıymettar insandır. Ve insanın bir ferdi, sair hayvânâtın bir nev'i hükmündedir. Elbette, kat'î bir hads ile hükmedilir ki, haşir ve neşr-i ekberde, beşerin her bir ferdi aynıyla, cismiyle, ismiyle, resmiyle iade edilecektir."(2)

İnsan şu kainatın en mükemmel ve en önemli bir halifesi olmasından dolayı, elbette her şeyi ile aynen iade edilecektir. Yani öldükten sonra hem ruhen, hem de beden en ebedi olarak yaşayacaktır. Cesedi benzer olarak değil; aynen geri verilecektir. Dünyada insana nispetle adi ve basit hükmünde olan kanunlar bekaya ve ayniyete mazhar olurken, insan gibi kainatın halifesi konumunda olan bir varlığın, aynen iade edilmemesi mümkün değildir.

Dipnotlar:

-
- (1) bk. [Lem'alar, On Yedinci Lem'a.](#)
(2) bk. [age.](#)